ПИНСК В СОВРЕМЕННОЙ БЕЛАРУСИ

Тезисы докладов
научно-практической конференции
молодых ученых Пинщины

Пинск, 21 мая 2004 года

ПИНСК, 2004

Рецензенты:

Нефагина Г.Л. – д. ф. н., профессор
Голубев С.Г. – д. э. н., профессор

Пинск в современной Беларуси: тезисы докладов научно-практической конференции молодых ученых Пинщины, Пинск, 21 мая 2004г.

Е.А. Игнатюк
поэтесса, кандидат филологических наук
УО «Пинский государственный высший банковский колледж
Национального банка Республики Беларусь»
г. Пинск

ЛІРЫЧНАЕ ПРАЧЫТАННЕ ТЭМЫ «ПАЛЕССЕ» Ў ТВОРАХ МАСТАКОЎ ДРАГІЧЫНШЧЫНЫ

Драгічынскае Палессе – край мастакоў (паэтаў, жывапісцаў), якія бачаць сваю «палескую глыбінку» - у яе духоўна-культурным развіцці – маленькай цывілізацыяй. ...Цывілізацыяй з адноўленай этнакультурай Брэстчыны, з водгалассем антычнай культуры на Палессі, з паляшучкай Флорай – як у творах Уладзіміра Кожуха, папулярызатара вобраза «сялянкі-флоры» ў беларускім выяўленчым мастацтве (мастак нарадзіўся у Драгічыне); цывілізацыя гэтая - з храмамі ды з лазурытавымі хрысціянскімі крыжамі – нібыта ад Лазара Богшы – ювеліра, які

змайстраваў крыж Еўфрасінні Полацкай. ...Драгічыншчына – і з нейкім «вэлюмавым» святлом прыроды – як у імпрэсіяністычных пейзажах П Мыслывца, дзе кветкі Палесся – вяргіні, званочкі, валошкі, дзьмухаўцы – лубочна-дывановыя, быццам дэкаратыўна тканыя...

Творы мастакоў Драгічыншыны можна пракаментаваць лірычна-вершавана.

Драгічынцы па праву ганарацца сваім таленавітым земляком Мікалаем Кузьмічом (у 1982г. ён закончыў Мінскае мастацкае вучылішча імя Глебава). Пяць гадоў ювелір з Вулькі Антопальскай працаваў над узнаўленнем згубленага ў час 2-ой Сусветнай вайны Крыжа Еўфрасінні Полацкай, узнавіў тэхніку перагародчатай эмалі XII ст. Мастак працаваў з каштоўнымі металамі: з тытанам, з бронзай, з мельхіёрам, але яго «выбранніца» - эмаль. М.Кузьміч – аўтар эмалевых партрэтаў выдатных дзеячоў беларускай гісторыі: Усяслава Чарадзея і Чарадзеявай унучкі Прадславы-Еўфрасінні. Я ж хачу весці размову з ювелірам пра сэнс ягонай творчасці ўмоўна-вершавана. Напрыклад так:

Ювелір з палескай Вулькі...
(Мая ж "хатка" ў Караліне.)
Ты – як вецер моцны, гулкі –
шлеш мне сон ад Еўфрасінні:
Бо крыжы – мне сняцца-сняцца...
Як на могілках... Ці ў храме?
Больш не трэба хвалявацца,
што я ў нечай "піктаграме".
Сню я крыж,
што Лазар Богша*
змайстраваў для Еўфрасінні...
Я ў стагоддзі Богшы... Божа...
Як з каронай. Белай... Сіняй...

У Драгічынскай зямлі шмат абліччаў, інтанацый. Так, у *Чарнобыльскім цыкле* Уладзіміра Кожуха (сябра Саюза мастакоў Беларусі) Драгічыншчына - то знямела-містычная, "амаль эльгрэкаўская" (як

* Полацкі ювелір Богша, які меў і хрэсціянскае імя – Лазар, стварыў свой шэдэўр на заказ Еўфрасінні ў 1161 годзе. Такую надзвычай адказную працу майстар мусіў рабіць з благаславення і пад наглядам ігуменні Спасаўскага манастыра. Сама Еўфрасіння, верагодна, была аўтаркаю эскіза святыні і пакінута на ёй вялікага надпісу.

Крыж Богшы мае шэсць канцоў-промняў. Шасціканцовая форма крыжа сімвалізавала створаны Богам за шэсць дзён свет. Сучасныя багасловы лічаць, што "якраз у такой форме ўвасоблены самы дасканалы сімвал першабытнага Сусвету. Ён адначасова сімвалізуе як пашырэнне Божае сілы, так і працэс вятранні свету да свайго духоўнага цэнтру".

характарызуе "Палессе" У. Кожуха пісьменніца Г. Багданава), то *святая, светлая – як у раі...*

У кампазіцыі "Вячаравы звон" людзі нібы скамянелі: яны ў палоне містычнай пустэльнай прасторы – нерухомай... Не можна нават пачуць, па кім звоняць званы...

...Але ў асноўным – у творчасці У.Кожуха пераважаюць легкасць, артыстычнасць, жыццярадаснасць. «...Гэта гульня фантазіі і свята фарбаў. Летуценнасць і сузіральная сканцэнтраванасць, што інтрыгуе недагаворанасцью, пранізвае ўсю творчасць мастака» - так ацаніў жывапіс У.Кожуха кандыдат мастацтвазнаўства М.Баразна. У пейзажах на тэму прыгажосці жыцця ("Спевы вясны", "Снеданне на траве" і інш.) У.Кожух заве гледача напіцца духоўнай нацыянальнай расы, кліча адшукваць у палескіх лугах - па вясне - паненку Флору. Мастак інтэрпрэтуе сялянку з Палесся як антычную багіню Вясны. Можна ўяўна прайсці па сцежках-лугавінах ад Драгічына аж да самага Днепра –Бугскага канала – разам з вобразнай сялянкай – Флорай, ды з маёй (прыдуманай ў вершы) фіялетавай танцоркай:

Фіялетавая флора...
Толькі ўчора,
толькі ўчора
на прагулку выйшла ў сад:
фіялетавая ружа
і ружовая прастора:
блікі сонца ў кроне клёна,
нібы ў пацерках агат...
Так букетна... Танец з ветрам...
Пачала паненка Флора...
Ружавелі кабарэтна
яе вусны... Толькі ўчора...
Сон-травой цвіце спадніца.
Танец з ветрам – не спыніцца...
Вецер – франт...
Як містык Бёклін...
А яго каханка – Флора...
Танцавалі – нібы моклі
пад дажджом цюльпаны ўчора...

Сапраўды, калі паназіраць, дажджы Драгічыншчыны – асабліва ў маі і ў чэрвені – над Днепра-Бугскім каналам – быццам расквечаны ружова-фіялетавымі цюльпанамі і нават пахнуць, як цюльпаны... І ў такія моманты твораццa мною *лірычныя абразкі:*

"Стаю на беразе канала... Поўдзень. Пад нагамі пясок – бліскуча-белы – як цукар, рассыпаецца... А з другога берага даносяцца галасы малінаўскіх дзяўчат, якія глядзяцца здаля лілеямі – у белых спадніцах, пы лёсткава разгорнутых, развеяных ветрам... Дзяўчаты толькі што здал школьныя экзамены і атрымалі «атэстат» аб сярэдняй адукацыі... Прыйшл пакланіцца Днепра-Бугскаму каналу за ягоныя ўрокі...

Ветлівы паромшчык – жывапісны – з тварам «этнічнага яцвяга» - зда ецца, трымае сонца за плячыма... Ён перавозіць з малінаўскага берага на другі – белінскі - пажылога, дужага з выгляду палешука. А побач з «дзяд ком» - конік, ды сабраныя ў «хуру» на вазку травы чэрвеня. «Хура» сена - нібы намалявалася сонцам. Як на карцінах Клода Манэ. Як вядома, Клод Манэ стварыў серыю з пятнаццаці карцін, дзе адлюстраваны стажкі сена ў розныя моманты дня.

Слухаю музыку шлюза. Вада шуміць, цячэ-тчэцца... Нібы на ткацкім станку, ткуцца «дываны» вады – у праменных лініях вадаспаду – ажурныя – як карункі на спадніцы якой-небудзь паненкі."

Адзначым яшчэ: каларыт нацыянальнага духу палешука найбольш высвечваецца праз *песню.*

Што для Вас песня? – пытаюся ў адной гаспадынькі, якая любіць спяваць палескія песні. Чую адказ: "Песня – адзіная выратавальная і стваральная сіла, песня не разбурае... Вось... успамінаю сваю 95-гадовую маці: вельмі хворая, але ж у маёвым садку спявае... Людзі слухаюць і кажуць: гэтак яна боль перакрывае. Песня – крык душы... Мая песня колеру небёсаў... Пахне верасам, ляснымі зёлкамі".

А вось драгічанскі пейзажіст-імпрэсіяніст П.Мыслывец песню асацыруе з пахамі і колерамі «стажкоў сена» - мастак любіць маляваць стажкі – як «вялікодные яйкі», як «блінцы»...

У связі з гэткай прыроднай песеннасцю палешукоў хочацца прыгадаць легенду «Пра Днепра-Бугскі канал і дзяўчыну-песню», якую я запісала мінулым летам у вёсцы Малінаўка.

"Калісь, яшчэ ў дахрысціянскія часы, жыла на тэрыторыі этнічнага Палесся, на Драгічыншчыне, дзяўчына – Вада. Яна была такая прыгожая, што яе пакахалі два князя – сінявокі Дняпро, і зяленавокі Буг. Але дзяўчыне падабаўся таленавіты Лесь – пясняр, паэт, вандроўнік, які хадзіў па Палессі, збіраў "песні", і дарыў свой талент усім, каго сустракаў на сваім шляху. Песні былі настолькі прыгожыя, гучныя, што хутка рэхам разносіліся па ўсім палескім краі. Пачула Лесяву "песню" і Вада. Адразу закахалася ў хлопца і яго песні. Яна памятавала кожную з іх і назбірала іх столькі ў сваей душы, што калі Лесь пакінуў Палессе, Вада пайшла следам за яго песнямі, каб пераўтварыцца ў дзяўчыну-песню – вечную песню Палесся .

Людзі кажуць, - калі Матэвуш Бутрымовіч задумаў будаваць Днепра-Бугскі канал, то ён напачатку выклікаў дух Вады... Хацеў , каб дзяўчына-песня блаславіла людзей на працу...

Песня з'явілася – як зязюліна "ку-ку", ці як шмялёвае "жу-жу".

Вось чаму вада ў канале такая цёплая, меладычная, радасная".

СОДЕРЖАНИЕ

Секция 1. **ЭКОНОМИКА ПИНСКА: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ** 3

М.Н. Серков Состояние и перспективы развития экономики г. Пинска 3

С.В. Галковский Развитие экономики Пинска и Пинского района в послевоенный период..6

А.С. Голубев, В.А. Шинкаревич Социально-экономический ущерб Беларуси и г. Пинска за годы великой отечественной войны.......................................10

И.В. Гориш Проблемы социально-экономической трансформации в малых и средних городах Беларуси..13

Д.Л. Завадская Естественная монополия в инфраструктуре города............16

Е.С. Жук К вопросу оценки эффективности международных денежных переводов частных лиц в г. Пинске..18

С.А. Клещева Оценка инвестиционной привлекательности промышленности города Пинска..23

Д.А. Лукашевич Необходимость развития инвестиционной деятельности на примере Брестской области 27

Л.Н. Черноокая ЗАО «Пинскдрев» - лидер деревообрабатывающей и мебельной отрасли Республики Беларусь 30

Г.А. Щерба Экология человека в условиях хозяйствования и новой оценки земель сельскохозяйственных угодий товаропроизводителей.....................33

Г.Ф. Вечорко Развитие системы экономического образования в Пинске.....38

А.В. Белоусов Необходимость и проблемы развития экономического образования в системе среднего образования г. Пинска...............................41

Секция 2. **ИСТОРИЯ И КУЛЬТУРА: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ**..................45

В.Г. Гришко Историко-географическая характеристика Пинщины на современном этапе...45

М.В. Цуба Піншчына падчас Першай сусветнай вайны 49

А.Л. Ильин Роль пинчанина Эдмунда Зуземиля в белорусском национальном движении..52

И.Э. Еленская «Пінська газета». 1942-1944 гг. 54

В.Л. Блищ Историко-культурное наследие сел: сохранение и развитие исторические села Ивановского района Брестской области......................60

Е.Л. Жежейко Становление и развитие самобытных традиций на Пинщине 66

С.А. Жук Белорусское барокко в архитектуре г. Пинска............................69

Е.А. Игнатюк Лірычнае прачытанне тэмы «Палессе» ў творах мастакоў Драгічыншчыны...71

Секция 3. **ВОСПИТАНИЕ, ПСИХОЛОГИЯ, ДУХОВНОСТЬ. ПРОБЛЕМЫ СТАНОВЛЕНИЯ ПРАВОВОГО И ЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ** 76

Л.Н. Давыдова Воспитание психологической культуры личности – одна из основ воспитания нравственности...76

Г.В. Ивчик Новая социальная ситуация и актуальные проблемы воспитания молодёжи 79

В.В. Василевицкий Особенности уровня субъективного контроля членов деструктивных религиозных объединений в городе Пинске.......................83

Л.Н. Савич Проблема деструктивного влияния тоталитарных культов на молодежь и пути ее преодоления 86

Е.В. Ярошук Состояние и пути совершенствования идеологической работы в общеобразовательной школе...88

Е.Л. Касьяник Развитие профессиональных представлений адептов в процессе обучения профессии..91

Н.М. Горбач Проблема гендерного воспитания детей, проживающих в детских домах и школах-интернатах..94

А.А. Головин К творческой трудовой деятельности учащихся, через внеурочные формы работы..96

В.Г. Гришко Методика преподавания курса «Валеология» в гимназии № 2 г. Пинска 103

А.Я. Веренич Умение решать производственные задачи – как одно из условий воспитания активной жизненной позиции будущего специалиста..106

Т.Н. Евчик Компьютерное тестирование как одна из компонент современного образования 108

Т.Г. Кейта-Станкевич Проблемы и перспективы защиты прав потребителей в аспекте судебной практики верховного суда Республики Беларусь (опыт суда Пинского района и города Пинска) 110

П.А. Павлов Проблемы безопасности в электронном бизнесе.....................114